

Lag och rätt

Etik och moral s. 57

1 Etik är läran om moral.

- Sant
 Falskt

2 Normer är det de flesta tycker är moraliskt rätt och riktigt.

- Sant
 Falskt

Mänskliga rättigheter s. 58–59

1 FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är från ...

1848.
 1948.
 2008.

2 Vilken organisation inom FN övervakar Barnkonventionens bestämmelser?

- Unesco
 Unhcr
 Unicef

3 Internationell lagstiftning kallas med ett annat ord för ...

- folkrätt.
 huvudrätt.
 internationellrätt.
 människorätt.

Brott och brottslighet s. 60–61

1 Med mörkertal avses de brott som ...

- aldrig utförs.
 aldrig anmäls till polisen.
 sker mellan solens nedgång och uppgång.

2 Genom offerundersökningar vet man att mörkertalet är omkring ...

- 5 %.
 20 %.
 70 %.
 99 %.

3 Para ihop.

- a Om man kan binda _____ personuppkärlat.
en gärningsman till
ett anmält brott
är brottet ...
- b Om man kan visa _____ tekniskt uppkärlat.
att det inte är
ett brott som
anmäls är brottet ...

Olika typer av brott s. 61–64

1 Den vanligaste brottstypen är ...

- brott med dödlig utgång.
- trafikbrott.
- stöldbrott.

2 På 1300-talet var det ...

- ungefär lika stor andel av befolkning som dog till följd av dödligt våld som idag.
- mycket vanligare att dö av dödligt våld än idag.
- mycket mindre vanligt att dö av dödligt våld än idag.

3 De flesta offer för sexualbrott är ...

- kvinnor.
- män.

4 Para ihop.

- a** Mened — Brott som utförs av rasistiska, främlingsfientliga eller homofoba skäl.
- b** Häleri — Köpa eller förvara stulna föremål
- c** Tillgrepsbrott — Ljuga inför domstol
- d** Hatbrott — Samma som stöldbrott

Kriminalitet över tiden s. 64–65

1 Vilket påstående är sant?

- Mellan 1950 och 1990 ökade antalet brott i Sverige, därefter ligger brottsligheten på ungefär samma nivå.
- Mellan 1950 och 1990 minskade antalet brott i Sverige, därefter har brottsligheten ökat kraftigt.

2 Anta att polisen bestämmer sig för att sätta in ökade resurser för att bekämpa rattfylleri. Hur påverkas antalet rattfylleribrott i statistiken? Vilket påstående är sant?

- På kort sikt visar statistiken färre brott men på lång sikt fler brott.
- På kort sikt visar statistiken fler brott men på lång sikt färre brott.

Varför begås brott? s. 65–66

1 Vilka är de vanligaste förövarna av brott?

- Äldre män
- Yngre män
- Äldre kvinnor
- Yngre kvinnor

2 Vilka är de vanligaste offren för våldsbrott med undantag för sexualbrott?

- Äldre män
- Yngre män
- Äldre kvinnor
- Yngre kvinnor

3 Vad av följande kan vara förklaringar till hög kriminalitet?

- Stor andel unga män i samhället
- Stor andel äldre män i samhället
- Stor arbetslöshet
- Låg arbetslöshet
- Stor konsumtion av alkohol
- Stor konsumtion av animalier
- Liten konsumtion av vegetabilier

Organiserad brottslighet s. 66–67

1 Organiserad brottslighet är brottslighet som ...

- sker inom en organisation, t.ex. om kassören i en fotbollsklubb låter klubben betala hans privata bilreparationer.
- organiseras av kriminella nätverk, t.ex. för att smugla kokain.

2 Vad innebär rättssäkerhet?

- Att inga ska straffas som är oskyldiga.
- Att inget brott ska förbli ostraffat, trots att man inte är säker på vem som är skyldig.

Straff – samhällets reaktion på brott s. 68–70

1 Varför straffas de som bryter mot lagen?

- Gammal tradition.
- För att många människor annars skulle hämnas.
- För att skydda allmänheten.
- För att hjälpa förövaren att sluta med kriminalitet.
- För att vi utan straff riskerar att få allt fler som bryter mot lagen.

2 Para ihop de olika straffen med rätt beskrivning.

a Villkorlig dom	_____	Den dömda måste ha kontakt med en övervakare.
b Skyddstillsyn	_____	Den dömda slipper straffet om personen inte begår nya brott.
c IÖV	_____	Fängelsestraff som avtjänas i hemmet med hjälp av en fotboja som visar var den dömda befinner sig.

3 Sant eller falskt?

Skriv **S** respektive **F** före påståendet.

- I Sverige kan man få livstids fängelse.
- I Sverige är det längsta tidsbestämda fängelsestraffet 18 år.
- I Sverige är det kortaste tidsbestämda fängelsestraffet ett år.
- Den som döms till rättspsykiatrisk vård måste bedömas vara ofarlig för omgivningen för att få återgå till ett liv i frihet.

4 Vad kan vara en förmildrande omständighet när domstol beslutar om påföljd?

- Den skyldige är mycket ung.
- Den skyldige har övertalats av andra att begå ett brott.
- Den skyldige har redan tidigare suttit mycket i fängelse.
- Den skyldige är mycket gammal och sjuk.
- Den skyldige har ett viktigt arbete och det företag hen arbetar på skulle drabbas hårt om hen måste avtjäna fängelsestraff.

Från brott till straff s. 71–76

1 Skriv följande i rätt ordningsföljd (1–6).

- Domstolen dömer
- En person blir misstänkt
- Ett brott blir känt av polisen
- Förundersökning
- Åklagare prövar om åtal
- Åtal väcks

2 Skriv följande typer av frihetsberövanden i rätt kronologisk ordning, 1–3, det vill säga vad händer först osv.

- Anhållen
- Gripen
- Häktad

3 Vid vilken ålder kan man dömas till straff, alltså vid vilken ålder är man straffbar?

- 12 år
- 15 år
- 18 år
- 21 år

4 Para ihop följande begrepp som används i samband med rättegångar.

- a** Tilltalad Den som utsatts för ett brott.
- b** Målsägare Den som misstänks för ett brott.

5 Om den tilltalade, målsägaren eller åklagaren är missnöjd med tingsrättens dom kan de överklaga till ...

- hovrätten.
- huvudrätten.
- Högsta domstolen.
- länsrätten.
- efterrätten.

6 Om den tilltalade, målsägaren eller åklagaren är missnöjd med hovrättens dom kan de överklaga till ...

- hovrätten.
- huvudrätten.
- Högsta domstolen.
- länsrätten.
- efterrätten.

7 Om en ansökan om resning beviljas betyder det vanligen ...

- att rättegången görs om.
- att man bli benådad.
- att man utvisas ur Sverige.

8 Det finns två polismyndigheter som båda lyder under justitiedepartementet.

- Sant
- Falskt

9 Retroaktiv lagstiftning ...

- betyder att parlamentet i efterhand kan göra en handling kriminell.
- betyder att parlamentet tar över en rättegång från domstolen och bestämmer om den tilltalade är skyldig. (Påföljden bestäms sedan av domstolen.)
- är förbjuden i Sverige.
- är tillåten i Sverige.

10 Para ihop.

- a** Domstolen ska bedöma om hur ansvaret för gemensamma barn efter att X och Y har skilt sig ska fördelas. Detta eftersom X och Y inte själva kan komma överens. Brottmål
- b** Domstolen ska bedöma om X är skyldig till stöld av grannens gräsklippare. Tvistemål